

'Hagymatermesztési technológiák'

Автор(и): доц. д-р Цветанка Динчева, ИЗК "Марица" в Пловдив

Дата: 10.04.2024 Брой: 4/2024

A hagymafélék között a vöröshagymának van a legszélesebb körű elterjedése és gazdasági jelentősége. Újhagymaként és gumóként is fogyasztják. Főleg szabadföldön termesztik – két technológiával a gumók előállítására: kétéves termesztés szettből és egyéves termesztés közvetlen vetéssel. Az újhagyma-termesztés is elterjedt.

Kisebb területeken a vöröshagyma a zöldségforgókba kerül, ahol a legjobb elővetemények a korai burgonya, a hüvelyesek és tökfélék, a paradicsom és a paprika. Nagyobb területeken jó elővetemények a gabonafélék – búza, árpa és mások.

Technológia kétéves termesztésre hagymaszettből

Első év – hagymaszett előállítás. A hagyma termesztése szett segítségével a legelterjedtebb módszer az országban. Megfelelő talajok a homokos vályog, termékeny, szerves anyagban gazdag és gyommentes talajok. A talaj előkészítése az elővetemény betakarítása után azonnal megkezdődik. Tarlóhántás történik, ha az elővetemény gabona, és mélyszántás zöldségek után. A területet 28-30 cm mélyre szántják fel, miután körülbelül 25-30 kg/dka hármasszuperfoszfátot és 15 kg/dka kálium-szulfátot alkalmaztak. A tél beálltaig a talajt hántják vagy kultiválják a gyomok elpusztítása érdekében. Vetés előtt, a talaj állapotától függően, kultiválják vagy rotálva, és 15-20 kg/dka ammónium-nitrátot alkalmaznak. A trágyázást a talaj tápanyag-ellátottságának megfelelően végzik.

A vetést február 20. és március 10. között végzik – az első alkalommal, amikor be lehet menni a földre. Sorkezetővel történik, sávokban, 50 cm távolsággal a sávok között és 8-9 cm távolsággal a sorok között. A vetésmélység 2-3 cm. A vetőmagmennyiség 8-10 kg/dka.

Országunk sok helyén és kis területeken ma is megmaradt a régi módszer a szettek előállítására magas ágyásokon. Az ágyások 1 m szélesek, hosszuk a terület nagyságától függ. Az ágyások között 50-60 cm széles ösvényeket hagynak, amelyek öntözésre szolgálnak. A magokat szóróvetéssel vetik el, és 2-3 cm jól érlelt, szitált istállótrágyával fedik le.

A vegetációs időszak alatti legfontosabb gondozási művelet az időben és rendszeresen végzett gyomirtás, mivel kezdetben a fiatal növények nagyon lassan fejlődnek. Az első igazi levél csak 3-4 hét múlva jelenik meg. A tenyészidőszak alatt, soros vetés esetén, 1-2 talajlazítást végeznek. Gyom- és kártevőirtást folytatnak.

Általában a hagymaszettek vegetációjukat július végén – augusztus elején fejezik be. A legmegfelelőbb szakasz a betakarításhoz a álszárok tömeges elheveredése. A levelek a csúcsuktól a tövük felé sárgulnak el. A kiemelt szetteket vékony rétegben széthintik egy menedék alatt száradni. A termés 700-1000 kg/dka ágyásokon vetve és 600-900 kg/dka gépesített vetéssel. Ezen felül körülbelül 200-300 kg/dka nagy szett (pop frakció, 15-22 mm átmérőjű gumókkal) keletkezik.

Második év – vöröshagyma-gumók előállítása szettből. Hagyma termesztéséhez szettből szerkezetes, termékeny és gyommentes talajokat választanak. Nyitott és jól szellőző területek alkalmasak, ahol a talaj gyorsan szárad és a lisztharmat kockázata alacsonyabb. A talaj előkészítése hasonló a szetthez. A szettek ültetésének legkedvezőbb ideje február második fele – március eleje. Az alkalmas termesztési sém az ötsoros sáv 60+25+25+25+25/6-8 cm és 4-5 cm ültetési mélység. A szettek méretétől függően az ültetési mennyiség 80-100 kg/dka.

A vegetációs időszak alatti fő műveletek: talajlazítás, gyomirtás*, ásványi trágyákkal történő utántrágyázás és öntözés. Az első kapáláskor 10-15 kg/dka ammónium-nitrát utántrágyázást alkalmaznak. A későbbi utántrágyázás a vegetációs időszak meghosszabbodásához és a gumóérés késleltetéséhez vezet. Az öntözés gravitációs vagy csepegtető öntözéssel történik.

A hagyma betakarításra kész, amikor a gumó álszára megpuhult és a növények körülbelül 25%-a elheveredett. A kiemelt növényeket egy jól szellőző helyen, menedék alatt rendezik el.

Technológia egyéves vöröshagyma-gumó előállítására közvetlen vetéssel

Az egyéves hagymatermesztés közvetlen vetéssel számos előnnyel rendelkezik a kétéves módszerhez képest. A termelési ciklus lerövidül, feltételek teremthetők a magasabb fokú gépesítésre és a területegységenkénti nagyobb terméshez. Félsszáraz és édes hagymákra alkalmas, és rövidebb, 95-100 napos vegetációs időszak jellemzi.

A területeknek jó szerkezetűeknek, termékenyeknek és öntözésre alkalmasoknak kell lenniük. A nehéz, könnyen kéregképződő talajok, valamint a nagyon könnyű, gyorsan kiszáradó homokos talajok nem alkalmasak.

Ha az elővetemény gabona, a gyomfertőzöttség mértékétől függően egy vagy két hántást végeznek a területen. Ősszel a területet 28-30 cm mélyre szántják fel, közvetlenül előtte szórják ki az alaptrágyákat a talaj tápanyag-ellátottságától függően (agrokémiai elemzést végeznek). Késő őszi gyomfertőzés esetén a terület kultiválása is végrehajtható a tél beálltaig. Kora tavasszal, az első alkalommal, ha a talaj laza és gyommentes, borbolyázást végeznek, ha tömör és gyomos, akkor 6-8 cm mélyre kultiválnak. A trágyázási mennyiségek magasabbak, és agrokémiai talajvizsgálat alapján határozzák meg őket. Közepes nitrogén-, foszfor- és kálium-ellátottságú talajon 45 kg/dka ammónium-nitrát, 40 kg/dka hármas szuperfoszfát és 30 kg/dka kálium-szulfát javasolt. A mélyszántás előtt a foszfor- és káliumtrágyákat szórják ki, tavasszal pedig a vetés előtti művelet során az ammóniumtrágya felét alkalmazzák.

A legalkalmasabb vetési időszak február közepétől március közepéig, magas lapos ágyásos termesztési sémával, öt sávban 60+25+25+25+25 cm-es elrendezésben és 0,6 kg/dka vetőmagmennyiséggel. A magokat 3 cm mélyre vetik.

A vegetációs időszak alatt a növényzetet kapálják, utántrágyázzák és öntözik. Gyom- és kártevőirtást végeznek. A 3-4 levél stádiumban a hagymát 15-20 kg/dka nitrogéntrágyával utántrágyázzák. Az öntözés kötelező feltétel. *Az egyéves hagymatermesztés hazánkban csak öntözés mellett garantált.* Az év során lehullott csapadék mennyiségétől és a fajtától függően a vegetációs időszakra az öntözési norma 160-300 m³/dka víz, 5-10 öntözéssel kijuttatva. A normális csírázáshoz aszály idején optimális nedvességet tartanak fenn kis öntözési normákkal történő rendszeres öntözéssel. Sem a hagyma növekedése és fejlődése alatt nem szabad aszályt megengedni, sem a túlöntözést. A jó gumóérés és a jobb tárolhatóság érdekében a gumók kiemelése előtt két héttel leállítják az öntözést.

A gumók betakarításának időpontja nagy jelentőségű a terméshozam, minőség és tárolhatóság szempontjából. Legmegfelelőbb a hagymát kiemelni, amikor a álszárok körülbelül 25%-a elheveredett. Ha a kiemelést a álszárok teljes száradása után halasztják és csapadékos időjárás van, új hajtásnövekedés indul meg.

Újhagyma-termesztés védőföldekben és szabadföldön, a szezontól függően

A téli hónapokban polietilén üvegházakban folytatják, ahol az újhagymát előveteményként termesztik. Ültetési anyagként a balucska (pop) frakciót vagy nem szabványos gumókat – kicsi, deformált, csírázott, de nem beteges vagy rothadt gumókat – használnak. A polietilén üvegházakba való ültetés megfelelő ideje október vége – november eleje. A termést március 1-15. között takarítják be. Az újhagymát 1,0-1,50 m széles magas ágyásokon termesztik, sorokban, 12-15 cm-es sor távolsággal. A soron belül a gumók távolsága 5-6 cm balucska esetén, a nem szabványos gumókat egymás mellé ültetik. Az ültetési anyagot 6-7 cm mélyre ültetik. A vegetációs időszak alatt több kapálást és rendszeres öntözést végeznek. Csepegtető öntözőrendszer használata javasolt. Az utántrágyázás 15-20 kg/dka ammónium-nitráttal történik. Kártevőirtást végeznek.

Szabadföldön az újhagyma-termesztés egymás utáni ültetéssel történik. Az ültetési idő attól függően kerül meghatározásra, hogy mikor kell piacra szállítani az újhagymát. Az első ültetési időszak szeptember 1-10., a második a téli előtti időszak – november végén vagy decemberben. A harmadik időszak a kora tavaszi, amelyet a lehető legkorábban – február végén vagy március elején – végeznek. Az újhagymát középkorai paradicsom, paprika, padlizsán, káposzta, zeller és mások előveteményeként termesztik. Ily módon az újhagymát április elejétől július közepéig szállítják a piacra. Ültetési anyagként nagy, nem szabványos szettekét használnak. Körülbelül 300-400 kg/dka pop frakciójú szettre van szükség. A gumókat 10-12 cm sor- és 6-7 cm sorközi távolságra,